

UTDRAG FRA DEN LEKSIKRYPTISKE ENCYKLOPEDI

Austin, John L. (1911–1960). Britisk filosof og professor ved Universitet i Oxford. En av de fremste tilhengerne av såkalt hverdagspråkfilosofi (*ordinary language philosophy*), hvor studiet av hvordan vi bruker naturlige språk i hverdagen er sentralt. Han er kanskje mest kjent for sin talehandlings teori om hva slags type handlinger talere utøver når de ytrer setninger.

Avskyelige konjunksjonen, den. Her er to eksempler på kunnskapspåstander: D «Jeg vet at jeg har hender», og S «Jeg vet ikke at jeg ikke er en hjerne på tank». Konjunksjonen av disse to påstandene er det Keith DeRose kaller *den avskyelige konjunksjonen*:

(AK) Jeg vet at jeg har hender og jeg vet ikke at jeg ikke er en hjerne på tank.

Kilden til det lite flatterende navnet er antageligvis to omdiskuterte argumenter i moderne epistemologi, nemlig *det dogmatiske argument* og *det skeptiske argument*.

Ved hjelp av et ekstra premiss, kan man utlede to konklusjoner fra D og S. Premisset er: «Hvis jeg vet at jeg har hender, så vet jeg at jeg ikke er en hjerne på tank». Denne påstanden er ekvivalent med «hvis jeg ikke vet at jeg ikke er en hjerne på tank, så vet jeg ikke at jeg har hender». Fra dette kan vi gi to argumenter:

Det dogmatiske argument:

P1. Jeg vet at jeg har hender.

P2. Hvis jeg vet at jeg har hender, så vet jeg at jeg ikke er en hjerne på tank.

K. Jeg vet at jeg ikke er en hjerne på tank.

Det skeptiske argument:

P1. Jeg vet ikke at jeg ikke er en hjerne på tank.

P2. Hvis jeg ikke vet at jeg ikke er en hjerne på tank, så vet jeg ikke at jeg har hender.

K. Jeg vet ikke at jeg har hender.

Skeptikeren tar altså D for å være usann, mens dogmatikeren tar S for å være usann; begge unngår dermed konjunksjonen – men DeRose er hverken skeptiker eller dogmatiker, han er kontekstualist.

En epistemisk kontekstualist mener at kunnskapstilskrivelser er kontekstsensitive, det vil si at utsagn som «Jan-Tore vet han har hender» kan være sanne i en kontekst og usanne i en annen. Kontekstualisten har derfor tilsynelatende ingen grunn til å nekte for at både D og S kan være sanne gitt den riktige konteksten. Faktisk er mye av motivasjonen for kontekstualisme nettopp at begge disse påstandene har intuitiv kraft; vi vet at vi har hender (som oftest), men vi kan likevel ikke alltid utelukke skeptiske scenarioer, som for eksempel hjerne på tank-scenariot, *når vi vurderer dem*. Problemet er at konjunksjonen av D og S utgjør AK, og AK er ifølge DeRose intuitivt avskyelig. Standard kontekstualisme svarer at selv om D kan være sann i én kontekst og S kan være sann i en annen, så kan *ikke* både D og S være sanne i *samme* kontekst. Du kan altså vite at du har hender i mange ordinære kontekster, men i noen spesielle kontekster (som i en epistemologi-forelesning om skeptisisme) vet du ikke om du *ikke* er en hjerne på tank og da vet du ikke lenger om du har hender. Det finnes ingen kontekst hvor du både kan vite at du har hender og ikke vite at du ikke er en hjerne på tank.

Uansett hvilken posisjon man til slutt inntar, er den avskyelige konjunksjonen en høyst konstruktiv måte å fremheve spenningen mange av oss opplever mellom våre mer skeptiske tilbøyeligheter og vår epistemiske oppførsel i hverdagen – hvor vi later til å vite så mangt, som for eksempel om vi har hender eller ikke. **H.R.S.**

Ayer, Alfred Jules (1910–1989). Britisk filosof og den fremste engelskspråklige representanten for logisk positivisme. I 1936 utga han boken *Language, Truth and Logic*, en ung manns lidenskapelige forsvar for en filosofisk retning. Sytti-syv år gammel møtte han Mike Tyson.